

RUSALIILE

VODEVIL ÎNTR-UN ACT

PERSONAJELE:

DOMNUL IONUS CALUSCUS, vechilul moșiei și profesorul școlii
din sat

TACHI RĂZVRĂTESCU, subprefect

TOADER BUIMĂCILĂ, vornic de sat

SUZANA, nevasta lui Toader

VASILE VEVERIȚĂ, fruntaș

GHEORGHE A ȘAFTEI, țăran

UN JANDARM

CATRINA.

ȚĂRANI, ȚĂRANCE

Scena se petrece în Moldova, în satul lui Cremene, la anul 1860.

Teatrul reprezintă piața satului. În stânga, casa lui Toader, cu ușa, fereastră și prispă pe scenă. În dreapta, zăplazul casei boierești, cu porțiță.

În mijlocul scenei, o fântână între copaci. În fund, crâșma;
deasupra ușii este scris: Oțel pentru nobili. Această crâșmă a
fost zidită în anul mântuirii 1858 de boierul Paharnic Cremene.

SCENA I

SUZANA (torcând pe prispă)

Toarce, leleo, toarce, toarce

Pân' ce badea s-a întoarce.

Vai! fuiorul mi l-am tors

Și bădica nu s-a-ntors!

Adică, ferească Dumnezeu pe-o femeie să se mărite cu vornicul
satului, că nu mai are parte de bărbat! Iaca eu, de-o săptămână de când
m-am cununat cu Toader Buimăcilă, care-i vornic aici în satul lui

Cremene, trăiesc ca ș-o vădană; nu văd pe soțul meu cu zilele și
cu nopțile!... (Oftează.) Sărmanu! a ajuns de clacă de când cu
prefăcăturile aieste nouă.

ȚĂRANCELE

SCENA II

SUZANA, ȚĂRANCE (mergând la fântână cu cofe)

La fântâna dintre flori

Fetele se duc în zori

Să-și umple cofițele.

Să-și scalde gurițele.
La puțul fântatului
Merg babele satului.
Merg, sărind ca ielele.
Să-și scalde zbârcelile.

CATRINA: Or fi zărind vreun duh necurat pintuneric.

TOATE (făcându-și cruce): Ferească sfântu!

CATRINA (apropiindu-se de Suzana): Fa, Suzană, de ce ȣezi așa
dusă pe gânduri?

SUZANA: Duc dorul lui Toader, lele Catrino.

CATRINA: Vai de mine!... de-abia însurat ȣ-o ȣi uitat cărăruȣa
casei?

O ȦRANCĂ: Bună ziua, Catrină.

CATRINA: Mulțumim dumitale, lele Safto.

Î NTĂIA: Ce-ȣi mai face bărbatul?

CATRINA: A ieȣit la boieresc cu noaptea-n cap.

Î NTĂIA: Adevărat oare să fie, lelică, c-o să se ridice boierescul?

CATRINA: Dumnezeu ȣtie! dar, de-o bucată de vreme-ncoace,
românii noȣtri s-o ameiȣit de cap, parcă i-o umflat rusaliile.

Î NTĂIA: Mai ȣtii păcatu'? De câtva timp urlă căinii toată
noaptea-n sat.

SUZANA: Apoi, de când poruncile aieste nouă care curg pe nică,
pe ceas, nu mai are cap omu' să-ȣi mai vadă bordeiul. Când îi la
subprefecătură, când la căȣărie...

CÂT R I N A: La căȣărie?... la stână?

SUZANA: Ba nu, fa, la sameȣu cel cu căȣăria. Ia păcate!

CÂT R I N A: Ȧi tu rămâi cuc pe prispa casei.

SUZANA: Ȧi torc pân' ce nu mai văd bine; dar voi?

CÂT R I N A: Noi? Nu mai înȣelegem ce-o păȣit oamenii noȣtri, că
nu mai sunt ca mai-nainte veniȣi de-acasă. Spun lucruri de pe ceea
lune. Mai ieri, bărbatu-meu era cu chef ȣi se lăuda că mi-o cumpăra
malote de convenȣie. Ce să fie aceea, Suzano?

SUZANA: Cică-i o materie ȣesută nu ȣtiu unde... în doi peri.

(Se aud chiote ȣi lăutari în crăȣmă.)

CÂT R I N A: Ian auzi hoȣii de bărbăȣi cum se veselesc fără' de noi.
Ȧȣiȣi una, fa?

T O A T E: Ce, lele Catrino?

CÂT R I N A: Hai să ne-ntoarcem pe-acasă ȣi să ne facem

bolnave, ca să nu găsească ei de mâncat când s-or întoarce de la crâșmă.

O ȚĂRANCĂ: Dar dac-om păți vreo șotie?

CĂT R I N A: Șotie? să nu-i împingă păcatul, c-or da peste rusalii!

Haide, haide.

ȚĂRANCELE (ieșind)

Ardă-i focul de bărbați!

Să-i lăsăm azi nemâncați.

De nimică nu ne pasă.

Că suntem stăpâne-n casă.

Cântă:)

SCENA III

SUZANA, TOADER

SUZANA: Haide, hai; parcă le văd cum or să mănânce păpara...

Le-au intrat și lor gărgăuni în cap. (Se pune iar pe prispă și toarce.

Toderică, Toderel.

Tare mult mi-e dor de el!

TOADER (ieșind din crâșmă, se oprește pe prag): Măi, ieșiți azi la boieresc, ori ba?... Ba?... faceți cum vreți. Să nu ziceți că nu v-am dat de știre. Voi îți împarți cu dracu' ce-a fi de împărțit.

SUZANA: Toadere, Toadere.

TOADER (venind în scenă): Aud, Suzănică.

SUZANA: Da' ce mai este?

TOADER: Apoi, ce să fie, dragă nevastă? Îi că, de când a venit pe moșie vechilul ist nou, cuconu Ion Gălușcă, dascălul satului; de când le vorbește sătenilor tot din carte și le spune că-s strănepoți de împărați, că se trag din Troian, țărani au luat-o de bună... Dacă-i îndemni la lucru, îți răspund râzând că împărații nu lucrează.

SUZANA: Dar ce fac ca să-și hrănească copiii?

TOADER: Ș-apoi nu-i destul atâta. A mai venit și dl Răzvrătescu, subprefectul, și le-a poruncit ca să nu mai asculte de nime decât numai de dânsul, ș-acum dacă strig în sat: Hai la culesul păpușoiului, mă!...

ei îmi răspund: du-te dracului pomană, mă!

SUZANA: Carevrăsăzică, satul ista-i bine numit satu' lui Cremene?

TOADER: Bine; și eu vornic de haimana.

SUZANA: Mări, omule, ce nu te lepezi și tu de beleaua cea de

vornicie, bat-o pârdaľnicu!

TOADER: Cum nu m-aş lepăda de dânsa, ca de Satana, păcatele mele! dar apoi ştii povestea ȝiganului cu ursul din pădure: Săriȝi, oameni buni, c-am prins ursul!

— Adu-l încoace, ȝigane, dacă l-ai prins!

— L-aş aduce, frăȝico, dar nu mă lasă din labe, dihania!

SUZANA (cu dragoste): Sărmanu bietu' bărbăȝel!

TOADER: Că, zău, sunt de jeliť! M-am buimăciť de istov de-o bucată de vreme. Nu-i zi lăsať de Dumnezeu în care să nu cadă câte-o poruncă, când cu coroiериu, când cu teleaga dracului.

SUZANA: Care teleaga dracului?

TOADER: Cea pe sărma, prin văzduh. Ş-apoi ce porunci! scrise în limba păsărească... numai cioarele să le-nȝelegă! Noroc de mine că mi le tălmăceşte în româneşte domnul Ion Găluşcă, care-i dobă de carte.

SUZANA: Dar, parcă şi el grăieşte cam de peste deal.

TOADER: Apoi dă, ce să-i faci? A învăȝat carte la Braşov.

SUZANA: De-aceea vorbeşte braşoveneşte?

TOADER: Nu ştiu, că eu nu-l înȝeleg. Dar să vezi, nevastă, altă belea! mai deunăzi vine jăndaru c-o hârtie în care se porunceă să serbăm cu solenitate ziua onomastică a lui sfântu... nu ştiu care. Las că sosise porunca a treia zi după sărbătoare, d-apoi ne-am dus vreo trei oameni la târg ca să cumpărăm solenitate şi mastic... Mastic am găsiť la băcălie, dar solenitate, mânca-o-ar cine-o iscodiť-o! n-am putut găsi nici măcar la spiȝerie; ne-am pierdut numai ziua degeaba.

SUZANA: Şi cum aȝi făcuť?

TOADER: Am trimis masticu la isprăvnicie ca să-l ducă la Ieşi.

SUZANA: Da bine, bărbate, din toate satele o ceruť mastic?

TOADER: Din toate, pe cât am auziť.

SUZANA: Şi oare ce-or să facă boierii cu-atâta mastic?

TOADER: Spunea vătavu de la Pepeleni c-au să prunduiască cu el soselele cele nouă.

SUZANA: Pare c-a mai venit o hârtie şi azi-dimineať?

TOADER: A viniť, da. Cică să ne-apucăm de durat o casă comunală.

Dnu Găluşcă ne-a vorbiť un ceas întreg de constituȝi... una, de convenȝi... una, fac două; de Patrie, de amoare...

SUZANA: Ce moare, bărbate?

TOADER: Poate că moare de curechi, fiindcă s-apropie postul.

SUZANA: Bine, dar, ce-are a face?...

TOADER: El o fi știind, că ne-a mai spus să fim de azi înainte cetățeni.

SUZANA: Cum, cetățeni? să vă-nchidă la cetate?

TOADER: Dracu' să-i descurce! (Scapă jos condicele ce ține subsuoară.)

SUZANA: Da aieste ce sunt, Toadere?

TOADER: Condice de însemnat toți trecătorii prin sat; tabloane de găște, rățe, pui de găină, ouă, toate! Cică-s potrocale de receseșmință.

SUZANA: Elei! bărbate, leagă vornicia de gard, că eu nu mai am parte de tine și-ți duc dorul.

TOADER: D-apoi eu, nevăstuică dragă? Când ai ști cum mă trage inima la căsuța mea, lângă sufletelul meu ist drăgălaș, că mi-i și grijă să te tot las singură, Suzano.

SUZANA: De ce, Todirel?

TOADER: De ce? pentru că ești tinerică, mândrulică; ai vin-încoace.

SUZANA (îl împinge râzând): Iaca vorbă! nu cumva mi-i și teme acu?

TOADER: Ba, zău, nu-ți face cruce. Om sunt și eu și-mi ești drăguță, foc.

SUZANA Așa să trăiești?

TOADER Așa să trăiesc!

SUZANA Că tu mă iubești?

TOADER Că eu te iubesc!

SUZANA Și, zău, nu glumești?

TOADER Și, zău de glumesc!

SUZANA Așa să trăiești?

TOADER Așa să trăiesc!

SUZANA

TOADER

(Împreună.)

Ah! ce dulce foc

În suflet simțesc!

Nu pot sta pe loc.

Așa să trăiesc!

Ah! ce mare foc

În suflet simțesc!

Mă topesc pe loc.

Așa să trăiesc!

TOADER (căutând împrejur): Suzano...

SUZANA: Ce-i, bărbățele?

TOADER: Nu mă-i lăsa să mă-nfrupt c-o sărutare?

SUZANA: Ba te-oi lăsa, Toderică, că doar nu suntem în post.

TOADER (ștergându-și buzele): Dragulița mea... (Când voiește s-o sărute, intră jandarmul.)

SCENA IV

TOADER, SUZANA, JANDARMUL

(intră prin fund, în dreapta)

JANDARMUL: Bade Toadere!

TOADER: Tronc!... Ce-i, jăndarule?

JANDARMUL: O hârtie de la subprefectură. na-ți-o. (Iese.)

TOADER: Iar o buleandră de hârtie? Măi, măi, măi! N-are chip cineva să-și sărute nevasta. Să vedem ce mai scrie?

SUZANA: Da' tu știi să citești, Toderică?

TOADER: Ba cât hăciu. Mă duc la domnul Gălușcă să mi-o tălmăcească.

SUZANA: Stai pe loc, că iată-l!

SCENA V

T O A D E R, S U Z A N A, G A L U S C U S

(iese din casa boierească citind o gazetă)

GALUSCUS: Admirabil! Redactorul acestui ziar a bine meritat de la patrie! El critică tot, fie bun, fie rău... Admirabil!

TOADER: Domnule Gălușcă!

GALUSCUS: Pe mine me chemi, Teodore?

TOADER: Așa, domnule Gălușcă. Te-aș ruga...

GALUSCUS: Faci eroare, amice. Eu me numesc din străbuni Galuscuș, nu Gălușcă. Sunt roman din Dacia Transcarpatină și me cobor dintr-un general roman ce a ținut resbel cu Gaulia pe timpul lui

Cezar, din care motiv el a fost supranumit Galuscuș de Senatul Romei.

În consecință, binevoiește, amice, a nu me porecli Gălușcă, mai cu seamă că nu pot suferi găluscele... nu-mi priesc.

TOADER: Fie ș-așa, cucoane Gălușcă.

GALUSCUS: Iar cucoane? V-am spus la toți aice, de când me

aflu ca profesor în sat, se nu-mi mai ziceți cucoane, pentru că astăzi nu mai asist boierii, nu mai sunt boieri. Zi-mi frate Caluscus, fiindcă toți romanii sunt frați.

TOADER: Ți-aș zice frate, cucoane, d-apoi nu-i obicei de astfel pe la noi. Numai călugării își zic frați.

GALUSCUS: Bine; dacă uzul nu iartă, zi-mi domnule. Acest cuvânt e latin, și ascendenții noștri, precum scii, Teodore, erau de viță latină. Strămoșul meu, generalul Galuscus, care era vor primare cu

Trifonius Petringelus și cu un mai puțin celebrul roman Bostanus Coptus, ce se rudea cu oficialitl și mult sapientul Cartofilus Cesarus Craescus...

TOADER: Ian las, domnule, cartofele și bostanii deoparte și m-ascultă...

GALUSCUS: Ai primit iar vreun ordin?

TOADER: Ba nu, o poruncă.

GALUSCUS: Cum ai zis? O poruncă? Rău pronunți, frate; debe se zici un poruncă

GALUSCUS: Fie. Acum că ți-am dat explicăciunile necesarii, spune, ce voiesci?

TOADER: Te-aș ruga, dacă nu ți-ar fi cu supărare, să-mi citești porunca asta de la subprefecătură.

SUZANA: E trăsnet cu leuca, pe legea mea! ha, ha, ha!

GALUSCUS: Cine râde? O femeie?

SUZANA: Ba nu, domnule, un femeie.

GALUSCUS (zâmbind): A! bela Suzană?... Doamna mea, primesce asigurăciunea înaltei mele considerăciuni cu care am onoare a fi a domniei-voastre devotat serb.

SUZANA (în parte): Ian auzi-l acu, cică vre să fie cerb. (Râde și se așază torcând pe prispă.)

TOADER: Nu te potrivești, domnule, și citește-mi porunca; poate că-i grabnică.

GALUSCUS: Consimt cu plăcere. Adă. (Ia hârtia și citește deoparte:) „Se ordonă vornicului din satul lui Cremene, ca îndată să scoată toți sătenii și să-i pornească la căratul lemnului necesariu pentru casa de arest ce este a se dura în acest sat. Orice lucru ar avea de făcut locuitorii, fie a lor, fie a proprietarului, îl vor părăsi pe loc, pentru ca să grăbească căratul materialului menționat. Subsemnat Răzvrătescu, subprefect”.

(În parte.) Acest ordin e arbitrar! e un mesură despotică, un... un... un idee monstruoasă!... Tocmai acum când e timpul de strâns pâinea de pe câmp, să o lase că se putrezească, pentru ce?

pentru construirea unei temniți!... O! înțeleg; asta provine dinamic ițiunea lui Răzvrătescu. El vrea se me ruineze, fiindcă opiniunile noastre politice sunt contrarii. Ce este de făcut?...

(Stă pe gânduri.)

TOADER: Ai citit hârtia, cucoane Gălușcă?... Ce năzbutii mai cuprinde?

GALUSCUS (în parte, cu veselie): O! ce idee! (Tare.) Frate Teodore, subprefectura ordonă ca fără nicio întârziere se lasă tot satul pentru ca se-mi culeagă pâinea de pe câmp.

TOADER: Oare? Dacă-i așa, cucoane, grăiește dumneata cu românii, că eu degeaba m-am cercat să-i scot azi la lucrul boierescului.

GALUSCUS: Unde sunt frații romani?

TOADER: Fac cislă coalea-n crâșmă.

GALUSCUS: Invită-i se vie aice că se parlamentăm împreună.

TOADER: Îndată, cucoane Gălușcă. (Se duce în crâșmă.)

GALUSCUS (în parte): L-oi învăța eu pe Răzvrătescu, să scrie vornicului cu litere latine.

(Suzana cântă încet.)

GALUSCUS (o întrerupe): Suzano, belă Suzană...

SUZANA: Aud, domnule Gălușcă.

GALUSCUS: Ce faci acolo singurică?

SUZANA: Torc.

GALUSCUS: Torci?... Felice e fuiorul ce-l atingi cu degetele și cu buzele! (Oftând.) Căci nu sunt eu în locul lui!

SUZANA: Ai vrea să te torc?

GALUSCUS: Aș!...

SUZANA: Nu se poate.

GALUSCUS: De ce?

SUZANA: Ești prea nescărmănat.

GALUSCUS: Ah! Suzană.

SUZANA (imitându-l): Ah! Gălușcă.

GALUSCUS: De ce nu vrei se citești în anima mea? De ce nu vrei se me capisci?

SUZANA: Eu?... ba să te piște rusaliile mai bine, da' nu eu.

SCENA VI

GALUSCUS, SUZANA, TOADER.

Ț A R A N I I (ieșind din crâșmă)

TOADER: Veniți încoace, că vă cheamă vechilul moșiei.

ȚĂRANII

Domnul Gălușcă acum ne cheamă;

Haideți cu toții, hai, fără teamă

Să-i vedem fața cea pricopsită.

S-auzim vorba-i cea procopsită.

GALUSCUS: Bine-ați venit, fraților! Ve salut, salve!

Ț A R A N I I: Bine-am găsit, cucoane.

GALUSCUS: Ve invit se-mi pretați toată atențiunea.

V E V E R I Ț A: Ce să facem, cucoane?

GALUSCUS: V-am luminat de demult asupra sorgintei voastre, sunteți romani, strănepoți a imperatului Traian, anticii dominatori a lumii! Așa este?

Ț A R A N I I: O fi, cucoane.

GALUSCUS: În consecință, ve îndemn, conform cu ordinul acesta de la subprefectură, se alergați la câmp pentru ca să-mi culegeți popușoiul. Dixi!

VEVERIȚA: Bucuros am merge, cucoane, dar nu ne dă mâna.

GALUSCUS: Și pentru care motiv, frate Veveriță?

V EVERIȚĂ: Ne temem de rusalii.

GALUSCUS: Rusalii!... sunt rusalii pe moșie?

V EVERIȚĂ: Sunt, sunt, ardă-le focul! mai alaltăieri ele au furat boii lui Terinte prisăcariu, și chiar astă-noapte le-a zărit Gheorghe a Saftai, trierând satu'. Așa-i, Gheorghe?

GHEORGHE: Așa, cumătre Vasile. Erau numai două în catrință și se furișau pe sub zăplazul curții boierești.

GALUSCUS (pe gânduri): Rusalii! Aceasta e un ce grav! un...

un... un... calamitate publică! Vechii romani, ascendinții noștri, pre cât îmi aduc aminte din istorie, se apărau de dânsule cu chipul întrebuintat de zeul Vulcan când a voit se prindă pe Venus cu Apolon în flagrante delictum, adică cu mreje. (Tare.) Fraților romani! cunoașteți voi pe

Venus și Apolon?

V EVERIȚĂ: Ba nu, cucoane. N-au venit niciodată pe-aici prin sat.

GALUSCUS: Serman popul!... cum a uitat tradițiunile antice!...

Fraților romani! strămoșii noștri prindeau rusaliile cu nevodul

și apoi le înecau într-o baltă. Astfel debe s-o facem și noi. Luați un nevod și o pușcă cu voi și mergeți la lucru; iar dacă le veți zări cumva, zvâr și poc!... m-ați înțeles?

V EVERIȚĂ: Înțeles, cucoane. Hai, mări!

Ț A R A N I I: Hai!

GALUSCUS: Dar căutați bine, fraților romani, să nu lăsați păpușoi în strujeni!

V EVERIȚĂ: Ferească sfântul! Hai, fraților romani!

Ț A R A N I I (mergând spre crâșmă)

Hai ca strămoșii, cu vitejie.

Să stăm la pândă colo-n câmpie.

C-un năvod mare și cu o pușcă.

Precum ne-nvață dl Gălușcă.

SUZANA: Toadere, încotro apucă frații romani?

TOADER (la țărani): Ei, mări! Încotro, încotro? Acolo-i lanul de păpușoi?

V EVERIȚĂ (pe prag): Mergem să cătăm năvodul.

(Țăranii intră râzând în crâșmă.)

GALUSCUS (deschide jurnalul și se adâncește în citire): Ce stil! ce espresiuni energice! ce logică invincibile! admirabil ziar! admirabil redactor! Cine-i subsemnat? (Caută la sfârșitul foaiei.) Clevecici! îl ghicisem de la început. (Citește:) „Douăzeci și patru de ore au trecut de când s-a format noul Cabinet, și încă nu vedem inovate și aplicate reformele promise de programa sa! Conchidem dar că și acest minister a pus sub salte promisiunile sale! Încă o ilusiune pierdută! Sermană

Patrie! infelice Națiune! etc”. (Vorbit.) Sublim! Iaca accente patriotice!...

În trei rânduri de tipar numai o singură greșeală de ortografie.

Redactorul a scris națiune în loc de năciune. Păcat! (Citește.)

TOADER (venind lângă Suzana): Suzană...

SUZANA: Aud, bărbate.

TOADER: Nu ne vede nime acu. Țăranii au intrat în crâșmă, dl

Gălușcă s-a îngropat în hărtia cea mânjită cu cerneală... Nu mă-i lăsa să mă-nfrupt c-o sărutare?

SUZANA: Bucuros, Toderică. (Întinzând obrazul.) Na, înfruptă-te degrabă!

TOADER (ștergându-și buzele): Iaca... (Când voiește s-o sărute,

intră jandarmul.)

SCENA VII

G A L U S C U S, T O A D E R, S U Z A N A, J A N D A R M U L

JANDARMUL: Bade Toadere!

TOADER (supărat): Iar! mânca-l-ar cioarele de jăandar!

JANDARMUL: Bade Toadere!

TOADER: Ce este, măi hemesitul?

JANDARMUL: Te cheamă dl subprefect ca să-i aduci banii birului.

TOADER: Ce să-i duc?... n-am putut strânge încă nimica. De abia ieri mi-a venit porunca ca să scot de la săteni două sferturi și banii șoselei, colac peste pupăză!... N-am ce-i duce.

SUZANA: Nu te supăra pe bietul jăandar, Toderică, că el nu-i vinovat, sărmanul!

TOADER: Cum nu m-oi mânâia, dacă tot mă stingherește!

SUZANA: Mai bine du-te de te tălmăcește cu subprefectul.

TOADER: Fie, mă duc; dar vin îndată îndărăt ca să nu rămân toată ziua ne-nfruptat...

SUZANA: Ha, ha, ha, că poznaș mai ești, bărbate!

(Toader iese, alergând împreună cu jandarmul.)

SCENA VIII

G A L U S C U S, S U Z A N A și, mai pe urmă, TOADER

GALUSCUS (tresărind): Cine râde? Iar Suzana?... Ce belă e!... ce pudoare în fața ei!... Suzano, nu te duce încă, că am se-ți spun un ce misterios.

SUZANA: Ce lucru să fie oare?

GALUSCUS: Ascultă.

Suzană, ești belă, ești chiar florelinte.

Ș-a tale belețe mă scoate din minte!

Ești belă! și chipu-ți treptat se belesce.

Și anima-mi, belo, amând veștezesce!

Te am cu pășiune, te am cu ardoare

Ș-amoarea-mi vibrează lâng-a ta pudoare.

Te am, și de-acuma viața mea toată

Va fi pentru tine oficiolată!

SUZANA: Nu te-nțeleg, domnule, ce vrei să-mi spui... Tot zici că m-ai... tot pomenești de pășune, de flori de linte, de moare, de putoare...

Ce limbă grăiești, că parcă se bat calicii în gura dumitale?

GALUSCUS: Ah! nu m-ai cumpriș?

SUZANA: Nici te-am prins, nici te-am înțeleș, că doar n-am învățat tătarește.

GALUSCUS: Cum?... Suzană, n-ai priceput că deja un incendiu volcanic arde în anima mea?

SUZANA (în parte): Așteaptă, mangositule!... păsărește vrei?

(Tare.) Stivini, ivini, căvănă, evene, stivini, nevene, buvunu, nuvunu?

GALUSCUS (cu mirare): Buvunu, nuvunu? Ce jerg e acesta? În van îmi tortur inteligența ca să capisc buvunu, nuvunu. Aceste sclămăciuni nu aparțin idiomului năciunii noastre. În consecință mă găsesc în pusăciune a nu le putea da o interpretăciune rațională.

S U Z A N A (în parte): N-o înțeleș?... Să-i vorbesc în limba lui. (Tare.)

Baciune, tăciune, teciuene, pârciuene, dalcuene, niciune, cuciuene, naiciune, minciune, teciuene... Ai priceput acum?

G A L U S C U S (cu mulțumire): Acu mai vii de-acasă, dar n-am priceput nici acum bine de tot, căci vorbești prea iute.

SUZANA: Ha, ha, ha, greu ai mai fost de cap!... Ian ascultă, domnule Gălușcă, dacă vrei să vorbești românește ca să te înțeleagă românii, bine; iar de nu, du-te, omule, de unde-ai venit, că nu ți se trec brașoavele pe la noi.

GALUSCUS: Ei apoi, Suzano, de vreme ce mă condamni să-ți vorbesc în limba vulgară a părinților mei, îți spun curat, pe șleah, că-mi ești drăguță și că mă usuc de dorul tău.

S U Z A N A (în parte): Iaca, iaca! s-a aprins tăciunele.

(Toader se arată în fund.)

TOADER (în parte): Oare ce pune la cale Suzana cu dl Gălușcă?

GALUSCUS: Suzano, răspunde-mi și tu pe șleah, vrei să te dai în dragoste cu mine?

TOADER (în parte): Auzi Gălușca dracului?

S U Z A N A (în parte): Îmi vine să i-o joc bună stropșitului.

GALUSCUS: De primești, ai dat peste noroc!... Nu-ți pomenesc de onoarea ce ar fi pentru tine ca să fii în relăciune cu un om învățat cum sunt eu!... Ești femeie pricepută și-o înțelegi; dar apoi, gândește.

Suzano, că pusăciunea mea de plenipotentă mă face destul de potinte, ca să fiu de mare folos sau de mare pagubă prostului cel de

Toader, bărbatul tău...

TOADER (în parte, furios): Prost!... ghidi, sparge casă!

GALUSCUS: La ce te hotărăști, Suzănică?... Răspunde fără sfială, nici rușine, draga mea, căci pudoarea nu-i inamică amoarei.

SUZANA: Apoi dă, domnule... știu eu ce să fac?

GALUSCUS: Să te-nvăț eu. Când a înnopta, oi găsi o treabă lui

Toader ca să-l depărtez, și-n lipsa lui, oi veni pe furiș la tine.

Vrei?

TOADER (în parte): O! îmi vine să-l toropesc.

SUZANA: Dar dacă te-a vedea cineva?

GALUSCUS: Asta-i un considerăciune gravă!... Cum să facem dar?

SUZANA: Știi una? Aștept să vină soră-mea mai într-amurg.

Îmbracă-te-n haine femeiești, și dacă te-a și zări cineva, a crede că-i

Ileana.

GALUSCUS: Perfect! Sublim! Suzano, am să mă prefac în zână, în Venus.

GALUSCUS: Să vin pe furiș, Suzano? Sclamă, dragă, sclamă că vrei să vin. Nu-ți etufa simțiciunea.

TOADER (în parte): Așa vă-i tocmla? (Vine în scenă.) Domnule Gălușcă...

GALUSCUS (tresărind): Ha?... Teodor?... Ce voiești, amice?

TOADER: Ce vreau?... Vreau să-ți spun verde-n ochi...

SUZANA (încet, lui Toader): Stăpânește-ți gura, Toderică.

GALUSCUS: Aștept, vornice, să-mi spui verde-n ochi... Ce?

SUZANA (pișcând pe Toader): Taci, bărbate.

TOADER: Că... că te-așteaptă subprefectul.

GALUSCUS (în parte): O cam sfeclisem! (Tare.) Mă așteaptă dl Răzvrătescu? Bine, mă duc să-l găsesc. Suzano, nu uita ce te-am rugat... Adio, salve! (Iese prin fund.)

SCENA IX

TOADER, SUZANA

TOADER: Dar de aste mi-ai fost, lele Suzană?

SUZANA: De care, bădică?

TOADER: Vrei să-mi pui flori după urechi cu sfrijitul cel de Gălușcă?

SUZANA (râzând): Cum ai aflat-o, bărbățele?

TOADER: Ş-încă râzi, muiere neruşinată!... Râzi, şi nu-i nicio săptămână de când te-am luat! (Începe a plânge.) Ce păcate-am avut să mă-nsor!... De unde eram om teafăr, s-ajung de batjocura satului!...

Alei, Suzano, mi-aş fi pus capu-n foc că tu nu eşti ca altele.

SUZANA: Linişteşte-te, dragă, c-a fost numai o glumă.

TOADER: Glumă?... să-l înveţi chiar tu pe Găluşcă ca să se-mbrace femeieşte, pentru ca să vie la tine!...

SUZANA: Nu fi copil, omule. Ce, Doamne, iartă-mă! te scânceşti numai pentru atâta?

TOADER (bocindu-se): Auzi, atâta?... Da ce-mi trebuie mai mult?

SUZANA: Dacă, doar n-am orbul găinilor, ca să mă-ndrăgesc de-un şoldan ca dânsul. Am vrut numai să-mi bat joc de el.

TOADER: Ian, las, parcă n-am văzut eu, n-am auzit eu...

SUZANA: Nu crede ce vezi cu ochii, bărbate; crede ce-ţi spun eu.

Bărbate, bărbate.

Nu crede ce vezi.

Închide-ţi tu ochii

Ş-orbeşte mă crezi.

De-auzi vorbe rele

Tu, surd să te faci.

Astupă-ţi urechea.

Te culcă şi taci.

TOADER: Să tac, să tac când ştiu că vechilul umblă după tine ca lupul după oaie.

SUZANA: Lasă-l să umble şi, dacă eşti om, ia-l la hăituit când s-o plimbla noaptea prin sat.

TOADER: Iaca! bine zici, nevastă. (Râde.) Ha, ha, ha, că mare pricepută eşti!

SUZANA: Vezi?... şi tu mă credeai o rea.

TOADER: Iartă-mă, Suzană dragă, că de-acum mă jur să fiu orb şi surd. Mă ierţi, puiculiţă?

SUZANA: Te iert, bărbăţele.

TOADER: Şi... îmi dai voie să mă-nfrupt c-un sărutat?

SUZANA: Ba şi cu două, Toderică.

TOADER: Găinuşa badei. (Când voieşte s-o sărute, intră jandarmul.)

SCENA X

T O A D E R, S U Z A N A, J A N D A R M U L

JANDARMUL: Bade Toadere!

TOADER (furios): Bată-l pârdalnicul de jăandar!... parc-o face într-adins.

JANDARMUL: Bade Toadere...

TOADER: Ce este, măi?

JANDARMUL: A poruncit subprefectul s-aduni toți sătenii aici în piață, că are să le grăiască! (Iese.)

TOADER: Bine. (Suzannei.) Dă degrabă, Suzano, pân' ce nu mai vine cineva. (Voiește s-o sărute.)

JANDARMUL (întorcându-se): Bade Toadere, aleargă iute, că iaca vine subprefectul. (Iese.)

TOADER: Of! mă duc, că văd că n-oi să am parte azi de înfruptat. (Intră în crâșmă.)

S U Z A N A (singură): Bietul Toader! mare frică i-a fost de șotie!

Bine c-o știu. (Intră în casă.)

SCENA XI

G A L U S C U S, R A Z V R A te S C U (intră prin fund certându-se)

GALUSCUS: Ba n-oi plăti.

RĂZVRĂTESCU: Ba-i plăti.

G A L U S C U S: Ba n-oi plăti, domnule subprefect, că ar fi o vexăciune intolerabilă.

RĂZVRĂTESCU: Domnule, ia-ți măsurile cum vorbești!... Cum îndrăznești a numi vexațiune, după limba dumitale, o lege votată de Cameră?...

Dumneata, care citești toată ziua gazete, trebuie să fii negreșit informat că toți proprietarii au să plătească statului câte 5 la sută din venitul lor; prin urmare împotrivirea dumitale o considerez ca o opoziție guvernului.

GALUSCUS: Ba, mă iartă, nu fac opusăciune; însă eu nu-s proprietarul acestei moșii; sunt numai vechil, după limbajul dumitale, și legea specifică clar că proprietarul debue să plătească contribuțiunea fonciară. În consecință, salve!

RĂZVRĂTESCU: Așa?... te împotrivești poruncilor mele?

GALUSCUS: Nici vreau să te bag în seamă.

RĂZVRĂTESCU: Nu?... se vede că nu știi cine sunt și ce pot eu?...

GALUSCUS: Dumneata?... ești domnul Răzvrătescu; atâta tot și lada-n pod.

RĂZVRĂTESCU: Sunt subprefect, domnul meu!... adică a 57-ea

parte din guvern!

Sunt subprefect de un ocol.
Și-n țara mea joc mare rol!
Eu cercetez, eu hotărâsc.
Judec, condamn și împlinesc.
De mine toți se tem aici.
Că-s mare peste cei mai mici.
Sunt subprefect, sunt subprefect.
Ș-aici produc grozav efect!
Prefectul meu stă nevăzut.
De ținutași necunoscut.
El în oraș șede pe loc
Vara-n grădini, iarna la foc.
Dar, crișul eu! toți mă râvnesc.
Și ca de-un drac toți se feresc.
Că-s subprefect de un ocol.
Și-n țara mea joc mare rol!

G A L U S C U S (în parte): Infelice țară!

RĂZVRĂTESCU: M-ai auzit, domnule?... prin urmare îți poruncesc, în numele Convenției, să te supui îndată la plata contribuției, căci la d împotriva, te voi împlini cu execuție.

GALUSCUS (speriat): Cu execuțiune?

RĂZVRĂTESCU: Dar; îți trântesc jandarmi în casă, așa încât să nu fii liber nici să dormi.

GALUSCUS: Ce-aud? ma asta-i un... un... un inquisiciune!

RĂZVRĂTESCU: Nici să mănânci.

GALUSCUS (furios): Ești un Neron!

RĂZVRĂTESCU: Nici să ieși din casă.

GALUSCUS (exasperat): Ești un Caligul!... Vrei să-mi ataci libertatea individuală?

RĂZVRĂTESCU: Plătește.

GALUSCUS: Să-mi violezi domiciliul?

RĂZVRĂTESCU: Plătește.

GALUSCUS: Ești un Caracal!... Mă duc să-ți aduc banii, dar să știi c-am să dau peticiune ministeriului.

RĂZVRĂTESCU: Plătește, și dă peticiuni chiar dracului.

GALUSCUS (intră în casa boierească, strigând): O! abominăciune!

violăciune! execrăciune!

RĂZVRĂTESCU (singur): Strigă tu la crăciuni cât ți-a ținea gura, pedantule, că nu te slăbesc.

SCENA XII

R A Z V R A te S C U, T O A D E R, Ț A R A N I I

(ieșind din crâșmă), mai pe urmă G A L U S C U S

TOADER: Da' haide, măi, azi, c-așteaptă subprefectul.

VEVERIȚĂ: Iaca venim, venim; mai încet, vornice, că nu dau tătarii.

RĂZVRĂTESCU: Ha, ha! Iaca și sătenii; am să-i dăscălesc, după cum am citit în gazetă. (Tare.) Oameni buni!... v-ați adunat cu toții?

VEVERIȚĂ: Ne-am strâns, cucoane; am lăsat lucrul și-am alergat la chemarea vornicului.

RĂZVRĂTESCU: Bine... Vornice!

TOADER: Aud, cucoane.

RĂZVRĂTESCU: Ai mai strâns ceva din banii birului?

TOADER: Te miri ce și mai nimică, vorba ceea, că oamenii îs lipiți pământului.

VEVERIȚĂ: Așa, așa, săracii de noi!... lipiți pământului!

RĂZVRĂTESCU: Pâră veche, badeo, pâră veche... Vornice, să te pornești acu-ndată cu banii câți ai adunat și să-i duci la sămișie.

TOADER: Îra! cucoane, nu s-ar putea să lăsăm pe mâine?

RĂZVRĂTESCU: Nu... hai; pornit-ai?

TOADER: Pornit, pornit; numai să zic două vorbe nevastei. (Se duce la casa lui.) Suzano!

S U Z A N A (pe pragul ușii): Aud, bărbate. (Vorbesc încet.)

RĂZVRĂTESCU (zărind pe Suzana): Iaca, mă! da frumușică vornicească are vornicul!... Bună idee am avut să-l espeduiesc.

S U Z A N A (încet): Și, zău, iar te duci, Toadere?

TOADER (încet): Mă duc pân' în capătul satului și mă-ntorc îndărăt pe după țarină.

RĂZVRĂTESCU: Da' nu te-ai mai dus azi?

TOADER: Iaca mă duc... Ard-o focul vornicie!... Rămâi sănătoasă, nevestă. (Iese prin stânga.)

SUZANA: Mergi cu bine, bărbate. (Se închide în casă.)

R A Z V R A te S C U (în parte): Îi frumușică coz.

V E V E R I Ț A: Cucoane, vornicul ne-a spus că ai să ne grăiești câte ceva.

RĂZVRĂTESCU: Da.

V E V E R I Ţ A (către ţărani): Tăceţi, mă!

GALUSCUS (arătându-se la porţiţă cu o pungă în mână): Ce are să le spuie?

RĂZVRĂTESCU: Oameni buni! v-am adunat pentru ca să vă spun vorbe mari şi late, cum n-aţi mai auzit de când trăiţi. Eu vă sunt prieten, frate, tată!... vă vreau binele, şi dar vă întreb: Cum aţi petrecut până în ziua de astăzi?... bine, ori rău?...

V E V E R I Ţ A: Apoi, dă, cucoane... cum a dat târgul şi norocul, vorba ceea.

RĂZVRĂTESCU: Rău!... Aţi fost lipsiţi de toate, şi de libertate, şi de egalitate, şi de fraternitate, şi de legalitate, şi de inviolabilitate...

şi de... (Scoate un jurnal din buzunar.)

GALUSCUS (în parte): Ce zice? ce zice?...

V E V E R I Ţ A (la ţărani): Ce-or fi, măi, acele toate?

RĂZVRĂTESCU (citind jurnalul): „Şi de drepturi cetăţeneşti, şi de drepturi comunale, şi de drepturi municipale, şi de drepturi civile, şi de drepturi politice, şi de sufragiu universal”.

V E V E R I Ţ A (lui Gheorghe): Ce-i sufragiu cela, mă Gheorghe?

GHEORGHE: Sofragiu, cumătre, ca la boieri.

RĂZVRĂTESCU (citind): „Dar, în fine, a unsprezecea oră a sunat pentru voi! Cel proletar va scăpa de proletariat! Cel mic se va face mare, şi viceversa, cel mare se va face mic! Cel slab va fi putinţe, şi cel putinţe neputinţe!”

G A L U S C U S (în parte): Propagă anargia, nebunul!

RĂZVRĂTESCU (citind): „De-acum fiecare locuitor debue a fi proprietar de patru fălci de pământ, căci acel pământ e a lui Dumnezeu, şi precum glasul poporului este glasul lui Dumnezeu, asemenea pământul lui Dumnezeu este pământul poporului”. (Vorbit.) Vă vine la socoteală aşa, oameni buni?

VEVERIŢĂ: Cum, cucoane?

RĂZVRĂTESCU: Să aveţi fiecare partea voastră, câte 4 fălci, şi să nu mai faceţi boieresc?

V E V E R I Ţ A: Ne-ar veni, cucoane; dar să-mi dai voie a face o întrebare, dacă nu ţi-a fi cu bănat.

RĂZVRĂTESCU: Grăieşte, moş Veveriţă, că dumneata eşti om priceput.

VEVERIŢĂ: Patru fălci de pământ sunt bune acu deocamdată;

dar mai târziu, când ne-or crește copiii, li s-a da oare și lor câte patru fălci?

RĂZVRĂTESCU: Ba nu, moș Veveriță; copiii vor împărți frățeste locul părintesc, că așa-i cu dreptul.

V E V E R I Ț A: Carevrasăzică, dac-aș avea patru însurăței, să le vie parte numai câte-o falce?

RĂZVRĂTESCU: Măi, proștilor, voi nu înțelegeți toate avantajele unei asemenea reforme.

V E V E R I Ț A (lui Gheorghe): Ce-a fi cea răformă, Gheorghe?

GHEORGHE: Ce să fie, cumătre? Răformă, adică formară.

RĂZVRĂTESCU (citind): „Acele avantaje sunt: i-i că vă faceți cetățeni liberi; al 2-lea, că vă faceți liberi cetățeni; al 3-lea, că fiind liberi cetățeni, o să dobândiți demnitatea de cetățeni liberi; să adunați a fi și voi o Nație”.

G A L U S C U S (în parte): Auzi, Nație!... zi Năciune, ignorantule!

RĂZVRĂTESCU: O nație mare, cultivată, florisantă.

G A L U S C U S (în parte): Florelinte, nu florisantă...

RĂZVRĂTESCU: Să aveți și voi școli și comune, și temniți în sate, ca toate națiile civilizate. De aceea vă poruncesc acum să lăsați orice lucru a câmpului baltă și să vă duceți ca să cărați lemn de durat o temniță aici. Sunteți liberi, bătaia este ridicată; prin urmare, aveți nevoie de-o casă de arest.

V E V E R I Ț A: Temniță la noi?... doar nu suntem scăpați din ocnă!

RĂZVRĂTESCU: Așa; și să mai cărați lemn pentru clădirea unei case comunale; pentru că toate satele au să fie organizate în comune.

V E V E R I Ț A (lui Gheorghe): Ce să fie comuna ceea, Gheorghe?

GHEORGHE: Adică, cum una, cum alta; tot ca una, fata me.

RĂZVRĂTESCU: Și să mai cărați lemne pentru duratul unei școli sătești, în care copiii voștri să învețe carte, ca să se facă învățați.

Bune-s toate aceste, oameni buni?

VEVERIȚĂ: Bune, cucoane. Numai cât, toate-odată... ne vine cam greu; n-avem mijloace, suntem săraci, și de-a fi să lăsăm pâinea pe câmp, poate, Doamne ferește! să putrezească! și cu ce ne-om hrăni la iarnă?

RĂZVRĂTESCU: Iaca leneșii!... Hai, nu mai lungiți vorba și vă porniți acu-ndată la lemne.

V E V E R I Ț A: D-apoi, cucoane, îi păcat să ne pierdem tot lucrul

anului.

RĂZVRĂTESCU: Ei, măi badeo, nu mă faceți să-mi întorc cojocul pe dos, că, deși sunteți oameni liberi, v-oi face acum s-alergați iepurește.

V E V E R I Ț A (pe gânduri): Sărmanii de noi!... cică vor să ne facă bine!...

RĂZVRĂTESCU: Pornit-ați azi?

V E V E R I Ț A: Ne ducem, că doar suntem oameni liberi, cum zici dumneata. Hai, măi.

Ț A R A N I I: Hai. (Iese prin fund în stânga.)

RĂZVRĂTESCU (cu aer de triumf): Așa să face educațiunea popoului!

GALUSCUS (venind în fața lui Răzvrătescu): Domnule, am ascultat toate aberăciunile câte le-ai debitat fraților romani, și fac aici declărăciune că ești un perturbator! Dumneata nu urmezi instrucțiunilor guvernului... urmezi inspirăciunii unor utopiști, carii te port de nas ca pe-un nătărău... Mă duc să espedez o depeșă telegrafică la dl ministru, ca să te demasc ca pe un oficiolat incapace și fatal.

RĂZVRĂTESCU: Ai adus banii contribuției?

GALUSCUS: Las că ți-oi da eu contribuțiune.

Ești pentru năciune

O perturbăciune.

Abominăciune.

Și execrăciune!

Om făr' de răciune.

Plin de-aberăciune.

Duci la perdiciune

Pe biata năciune.

(Intră furios în casa lui.)

RĂZVRĂTESCU

Ciune, ciune, ciune.

Du-te-n năibăciune!

Ești o scăpăciune

Din balamuciune.

SCENA XIII

R A Z V R A te S C U, S U Z A N A, mai pe urmă

C A T R I N A și S A F T A

RĂZVRĂTESCU: Ha, ha, ha, bată-l dracul c-un tăciune, că poznaș

îi!

SUZANA: Oare unde-i cloșca cu puii? (Caută primprejurul casei.)

Puii mamei, pui, pui, pui...

RĂZVRĂTESCU: Iaca vorniceasa cea frumoasă. Să-mi cerc norocul în privirea înaintirei neamului.

S U Z A N A (venind în scenă): Nu-i găsesc. Puii mamei, pui, pui, pui...

RĂZVRĂTESCU (înaintând): Mă chemi, drăguță? Iată-mă-s.

SUZANA: Eu te chem pe dumneata?

RĂZVRĂTESCU: Nu strigi de-un ceas, pui, pui? Am crezut că mă chemi pe mine ș-am alergat numai într-o fugă.

SUZANA: Iaca! nu-mi spui că ești glumeț?... Dacă te-aș chema pe dumneata, n-aș striga pui, pui, pui; aș zice: na, mălac, na, ne ne ne.

RĂZVRĂTESCU: M-ai pâcâlit, leliță; dar vorba ceea: Pâcâlire de leliță, cere plată o guriță. (Caută s-o sărute.)

S U Z A N A (respingându-l): Da cată-ți de drum, omule; doar nu-i țara-n jac.

RĂZVRĂTESCU: Țara nu-i de jac, dar tu-mi ești pe plac, pe legea mea!...

SUZANA: Ți-oi fi, d-apoi știi povestea lui Ivan: Măi Ivane, dragi ți-s fetele?

— Dragi.

— Dar tu, lor?

— Și ele mie...

RĂZVRĂTESCU: N-auzi, leliță?

SUZANA: Aud, bădiță.

RĂZVRĂTESCU: Cum te cheamă?

SUZANA: Suzana, să ierți.

RĂZVRĂTESCU: Suzana, știi una?

SUZANA: Ba nici două.

RĂZVRĂTESCU: Îmi vine să mă prind argat la voi.

SUZANA: Pentru ce?

RĂZVRĂTESCU: Pentru vorba ceea: Decât a bărbatului, mai bine-a argatului.

(Catrina și o altă țărancă vin la fântână și ascultă.)

S U Z A N A (în parte): Umblă ș-aista după colaci calzi. Îmi vine să i-o joc și lui.

RĂZVRĂTESCU: Aud?... cum ai zis, leliță?

SUZANA: Am zis așa, că de te-ar împinge păcatul să fii argatul meu, te-aș pune să paști găștele.

RĂZVRĂTESCU: Dar m-ai hrăni bine?

SUZANA: Te-aș hrăni cu răbdări prăjite.

RĂZVRĂTESCU: Și cu alivenci?... Carevrasăzică, tocmla-i sfârșită. Intru chiar acu-ndată în argăție. (Voiește să intre în casă.)

SUZANA: Ho, țară!... că te-or vedea oamenii și m-or face de vorbă-n sat.

RĂZVRĂTESCU: Bine zici; încă n-a înnoptat de tot. Dar mai târziu, leliță, să vin?

SUZANA: Apoi, dă... știu eu? Dac-a veni bărbatu-meu?

CĂT R I N A (către țarancă): Elei! auzi, Safto?

RĂZVRĂTESCU: Bărbatul tău? N-ai nicio grijă, că l-am trimis la târg.

SUZANA: Sărmanul Toader!

RĂZVRĂTESCU: Nu-l mai căina, drăguță, că un mojić ca dânsul de atâta-i bun.

S U Z A N A (în parte): Las că te-a mojić el, mangositule.

RĂZVRĂTESCU: Ei, Suzano, ce zici?... Să vină bădița?... Să-ți aducă bădița șiraguri de mărgele?

SUZANA: Adă, că văd eu, păcatele mele, că nu pot scăpa de dumneata...

dar cum să facem ca să nu te zărească nime?

RĂZVRĂTESCU: Cum?

SUZANA: Știi una?... Aștept pe soră-mea în astă-noapte. Îmbracăte femeiește și vină, de te-a întâlni cineva, a crede că-i Ileana.

RĂZVRĂTESCU: Minunată idee!... Așî-și chiar mă duc să-mi pun catrință... Ha, ha, ha!... oi să par că-s Ileana Cosânzeana.

SUZANA: Cu mustăți?... ha, ha, ha!

RĂZVRĂTESCU: Mă duc ca vântul și mă-ntorc ca gândul.

Mă duc ca vântul, dragă Suzană.

Și vin în haine de moldovenci.

Tu-mi pregătește ceva de hrană

Și mă așteaptă cu alivenci.

SUZANA

Du-te ca gândul, te fă țarancă.

Și te întoarce vesel, gigat.

Că-i găsi gata o alivancă...

(În parte.) Care-ți va merge cam greu pe gât.

(Răzvrătescu iese alergând prin fund, în dreapta.)

SUZANA: Ha, ha, ha. Atunci s-ajungi tu, sfrijitule, când îi mânca alivenci de la mine... O să am ce râde acuși, numai de-ar sosi Toader mai curând... Da' unde, Doamne, iartă-mă, s-a vârat cloșca cu puii?...

Puii mamii, pui, pui... (Intră în casă.)

CĂT R I N A: Ai auzit, Safto, așa pozna și minune?... Suzana s-a dat în dragoste cu privighitoriul!... Hai, fa, să dăm de știre nevestelor din sat. (Ies amândouă în stânga.)

SCENA XIV

Ț A R A N I I

(venind din fund și aducând un năvod)

V E V E R I Ț A: Iaca năvodul lui Constantin Păscariu. Veniți încoace, măi, să ne punem la pândă...

GHEORGHE: Da' nu mergem la lemne, cumătre?

V E V E R I Ț A: Mări, cată-ți de treabă, Gheorghe. Dac-a fi să ne potrivim noi la câte ne-nșiră cei gulerăți, om căpchia de tot... Hai noi să ne cătăm de nevoi.

GHEORGHE: Vasile, măi frate, d-apoi cică-i pentru binele nostru...

V E V E R I Ț A: Se poate, cumătre, însă vina noastră-i dacă nu-i pricepem?...

Ei ne grăiesc într-o limbă străină, parcă noi am fi pricopsiți ca dânșii... Ce-ai zice tu, Gheorghe, dacă te-aș povățui în limba nemțască?... ai căsca gura?... Așa pățim și noi cu cei ce zic că ne vor binele.

GHEORGHE: Oricum să fie, nu te juca cu dracu'. Îi privighitor, măi, îi subprefect dl Răzvrătescu!... are putere, frate.

V E V E R I Ț A: Las, cumătre, că de-alde Răzvrătescu se schimbă pe toate lunile. Ca mâine a veni altul și ne-a zice alte povești... Hai la pândă, doar om pune mâna pe rusalii.

GHEORGHE: Unde să ne punem la pândă, moș Veveriță?

V E V E R I Ț A: Cole-n crâșmă. Rusaliile se plimblă noaptea prin sat; cum le-om zări, amandea pe ele.

GHEORGHE: Dar dac-or da ele busta la noi?

V E V E R I Ț A: Le-om înhăța cu năvodul ista. Hai, măi, c-a început a înnopta.

Ț A R A N I I: Hai. (Intră cu toții în crâșmă și se pun de pândă la

fereastă.)

(Începe a înnopta.)

SCENA XV

TOADER (venind pe furiș din stânga): A înnoptat... nu mă vede nime?... Acasă, Toadere. (Vine spre casă.) M-am dus pân' la caleantoarsă ș-am făcut hăisa pe după gardul jităriei. (La ușă.) Suzano, deschide că ți-a venit bărbățulul. Iată-mă-s. (Intrând în casă.) Lasă-mă să mă-nfrupt c-o sărutare, că-i de mult de când postesc. (Închide ușa după el. Se aude înăuntru un sărutat gros și râsete.)

SCENA XVI

CÂT R I N A și ȚĂRANCELE (venind din stânga și oprindu-se lângă fântână)

Auzit-ați poznă!

S-o vezi, să n-o crezi;

Vorniceasa noastră

Calcă-n străchini verzi!

Haide să ne punem

Colea la pândit.

C-așa poznă mare

Nu s-a pomenit!

(Se ascund pîntre copacii de primprejurul fântânii.)

SCENA XVII

GALUSCUS (îmbrăcat ca o țărăncă, iese din casa boierească):

Am espedat depeșa domnului ministru; m-am costumat ș-acum zbor la amoare!... Dar de ce oare palpită anima mea cu-atâta sforță?... genunchii mi se taie încât n-am forță ca să mă locomot. (Își freacă genunchii.)

Ce emociune inspiră pășiunea!...

SCENA XVIII

Ț A R A N I I (ieșind din crâșmă stau pe prag).

T O A D E R și S U Z A N A (la fereastra casei lor)

V E V E R I Ț A: Iacă una din rusalii, măi; gătiți năvodul.

SUZANA: Toadere, ian privește ce bine-i șade catrința!... Ha, ha, ha.

GALUSCUS: O! amoare! amoare! fi-mi propice!... O! Galuscus;

Invocă pe strămoșul tău și, curagiu, amice!...

SCENA XIX

Cei dinainte, RĂZVRĂTESCU

(Îmbrăcat ca o țarancă, vine din fund, prin dreapta)

RĂZVRĂTESCU (alungat de câini ce hămăiesc): Tio, haită! Țibă, tio... Era să mă mănânce haitele dracului. (Văzând pe Galuscus.) Ce văd? o nevastă? A fi Suzana.

GALUSCUS (zărind pe Răzvrătescu): Iaca Suzana! Ah! îmi vine zburdăciune.

VEVERIȚĂ: Ațineți-vă, măi, că iată-le-s amândouă rusaliile. (Țăranii pregătesc năvodul.)

RĂZVRĂTESCU (apropiindu-se): Pst...

GALUSCUS: Pst...

RĂZVRĂTESCU: Ea-i!

GALUSCUS: Ah!

(Răzvrătescu și Galuscus se reped și se îmbrățișează.)

RĂZVRĂTESCU: Dragă vornicească!

GALUSCUS: Cară Suzană! (Se sărută.)

RĂZVRĂTESCU (în parte): Are barbă!

GALUSCUS (în parte): Are mustăți!

V E V E R I Ț A: Acu-i vremea să ne-apropiem pe furiș.

(Țăranii se apropie cu năvodul gata.)

RĂZVRĂTESCU (strângând tare pe Galuscus în brațe): Cine ești? Spune, că te sfărâm!

G A L U S C U S (schimbându-și glasul): Rusalie! dar tu?

RĂZVRĂTESCU: Și eu.

GALUSCUS și R A Z V R A te S C U (speriați): Rusalie!... piei, drace!

(Voiesc să fugă.)

V E V E R I Ț A: Odată, copii!... acu, să nu ne scape.

(Țăranii aruncă năvodul peste Galuscus și Răzvrătescu.)

S U Z A N A și TOADER: Ha, ha, ha, ha!

GALUSCUS și RĂZVRĂTESCU: Ce-i asta?

V E V E R I Ț A: Strângeți bine năvodul, c-am prins rusaliile.

Ț A R A N I I (împleticind năvodul)

Le-am prins, le-am prins, le-am prins!

Haideți ca să le dăm

În foc, în foc nestins.

Sau să le înecăm.

GALUSCUS și RĂZVRĂTESCU (zbătându-se): Ajutor! ajutor!

V E V E R I Ț A: Degeaba vă zbateți, rusalii pocite ce sunteți, c-ați

căzut pe mâna moșului. Umflați-le pe sus, copii, și huștiuliuc! în fântână.

(Țăranii voiesc să-i ridice.)

GALUSCUS și RĂZVRĂTESCU: Ajutor! ajutor!

SCENA XX

Cei dinainte, A N D A R M U L, T O A D E R, S U Z A N A

(Jandarmul aduce un fânar)

JANDARMUL: Unde-i subprefectul?

VEVERIȚĂ: Da ce este?

JANDARMUL: O depeșă de la telegraf.

RĂZVRĂTESCU: Depeșă de la Iași? ad-o-ncoace.

J A N D A R M U L: Ce-mi văzură ochii! Subprefectul în năvod?

V E V E R I Ț A: Vai de mine! Subprefectul era?... Am pățit-o!

JANDARMUL: Ba n-ați pățit nimic, că domnul Răzvrătescu îi dat afară din slujbă RĂZVRĂTESCU: Eu? (Deschide depeșa și rămâne încremenit.)

O! ce nedreptate!

GALUSCUS: Destituit?... bravo! Depeșa mea a avut acțiune.

V E V E R I Ț A: Iaca!... Da aistalalt cine-i?... Cuconul Gălușcă? mare minune!... Da bine, cum de vă găsiți amândoi în catrințe?

SUZANA: Să vă spun eu, oameni buni. Dumnealor au vrut să vă vindece de spaima rusaliiilor.

TOȚI: Aș!

RĂZVRĂTESCU: Ghidi, șarată!

GALUSCUS: Am pățit-o ca Apolon cu Venus. Eu sunt Apolon; asta-mi dă consolăciune.

TOADER: Dacă-i așa povestea, hai, români, să ne veselim c-am scăpat de rusalii.

T O Ț I (veseli): Haide, haide.

ȚĂRANII

Vivat, vivat, minunat.

De rusalii am scăpat!

TOADER

Ard-o focul vornicie

De când e Constituție.

N-am parte de însurat...

Chiar rusalii m-au umflat!

ȚĂRANII

Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
VEVERIȚĂ
De când e prefecătură.
Noi, sărmanii cască-gură.
Câmpii, zău, am apucat...
Chiar rusalii ne-au umflat!
ȚĂRANII

Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
RĂZVRĂTESCU (arătând pe Galuscus)
De când țara, din păcate.
Are capete-nvățate.
Biată limbă s-a zvântat...
Chiar rusalii ne-au umflat!
ȚĂRANII

Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
G A L U S C U S (arătând pe Răzvrătescu)
De când cu liberalismul
Și convenționalismul
Multe capete-au secat...
Chiar rusalii le-au umflat!
ȚĂRANII

Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
SUZANA
N-auzi astăzi decât forme;
Toți cer forme și reforme.
Eu nu cer nimic și tac;
Dar cer numai să vă plac.
ȚĂRANII

Vivat, vivat, minunat.
De rusalii am scăpat!
(Cortina cade.)